



## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Cvrsvs Theologici ...**

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et  
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -  
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum  
Scholasticis habent connexionem, declarantur

**Carleton, Thomas Compton**

**Leodii, 1659**

Sect. I. Refertur, & impugnatur sententia, peccati commiſſionis malitiam  
statuens in privato.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-13718**

flare potest cum intensis habitibus vitiosis, dum nimirum peccator post gravia diuturno tempore admitta delicta, per actum contritionis, vel sacramentum etiam poenitentiae recipit gratiam. Ratio utriusque est, boni siquidem & mali habitus

naturales, ut paulatim & successivè communiter acquiruntur, ita non nisi successivè, saltem ut plurimum, desinunt ac destruantur. Plura hac de re infra, Disp. 101. sect. 2. num. sexto.

## DISPUTATIO C.

*Virum malitia peccati commissionis consistat in positivo, an privato.*

**P**RÆCIPUA circa peccatum commissionis, acerrimèque in Scholis disputata questio est, in quo formaliter ejus malitia consistat, positivo an negativo, privatione scilicet rectitudinis inesse debita, qua de re non levem video inter Auctores dissensionem. Tres quippe sunt sententiae, quarum singula patronos habent non infima nota Theologos: prima eam in privato statuit; secunda in positivo; tertia in utroque. Quid in hac controversiâ dicendum sit, sequentibus Sectionibus videbimus.

### SECTIO PRIMA.

*Refertur & impugnatur sententia, peccati commissionis malitiam statuens in privato.*

I.  
Quid nomine peccati commissionis intelligatur.



**A**D rectam hujus difficultatis intelligentiam præmittendum, peccatum commissionis illud dici, quo quis legem transgreditur per quam aliquid prohibetur, seu per quam præcipitur ne aliquid fiat, quod proinde quisquis præstat, reus hujus præcepti efficitur, & in peccatum commissionis incidit. Quando autem jubetur aliquid fieri, quisquis hanc legem vel præceptum violat, seu non facit quod mandatur, in omissionis peccatum censetur incurrisse.

Peccatum omissionis.

II.  
Prima sententia affirmat malitiam morale peccati commissionis consistere in privato.

Prima itaque sententia affirmat formale, seu malitiam morale peccati commissionis consistere in aliquo negativo, carentiâ scilicet alicujus perfectionis, seu privatione rectitudinis inesse debita. Hæc sententia satis tum inter antiquos Scriptores, tum modernos est communis: eam tenet Scotus in 2. d. 37. Halensis 2. p. q. 94. membro 2. Durandus d. 34. q. 2. Gabriel. Aureolus, Gregorius. Marfilus, Major, & alii. Eandem sequitur Bellarminus lib. 2. de peccatis, cap. 5. & 18. Valentia 1. 2. d. 2. q. 13. punct. 3. & disp. 6. q. 1. punct. 1. Suarez d. 11. Met. sect. 1. num. 17. Acorto. 1. lib. 4. cap. 1. q. 6. Salas q. 18. tract. 7. d. 3. sect. 2. Salmeron tomo 2. tract. 14. Tannerus 1. 2. dist. 2. q. 5. dub. 2. & d. 4. q. 1. dub. Granado Controv. 6. tract. 1. Disp. primâ, sect. 2. num. 7. & alii. Ex antiquioribus verò præter citatos idem tenet S. Bonaventura in 2. dist. 34. art. 2. q. 3. Richardus a. 1. q. 7. & dist. 35. art. 1. q. 1. Okam quodlibeto 3. q. 15. Capreolus distinctione 35. quest. unicâ, artic. tertio, cum aliis.

Probatur hæc sententia primò: in omni quippe peccato est privatio rectitudinis inesse debita, ratione cujus, actus ille positivus redditur malus, & rationi difformis. Sed contrâ; nam præterquam quòd, ut postea ostendetur, actus ipse positivus per se & suam entitatem sit rationi difformis,

III.  
Actus ipse positivus est per se ratio difformis.

Impugnatur hæc ratio primò: ista enim privatio vel est carentia rectitudinis inesse debita subiecto, vel actui; si primum, ergo actus est malus, non per aliquid privativum, sed per suam entitatem positivam, ideo enim esset malus actus odii exempli gratiâ quia est causa carentiæ rectitudinis debita inesse subiecto, quæ rectitudo secundum hos auctores est amor, sed odium secundum suam entitatem præcisè est causa carentiæ amoris, cum hunc formaliter per suam entitatem excludat, ergo odium per suam entitatem est malum.

IV.  
Odium excludit amorem boni est per suam entitatem malum.

Dices: denominari odium malum à negatione amoris. Contrâ primò: alia namque est difformitas in ordine ad rectam rationem in odio Dei, alia in eum non amando, etiam quando urget præceptum amoris, & illa est hac multò gravior, ut videtur manifestum, sicut non dare eleemosynam & aliena rapere, non liberare hominem è manibus eum occidentium & vulnus ei lethale infligere, & alia hujusmodi. Contrâ secundò: frequenter enim contingere potest, ut quis actum odii eliciat, quando non urget præceptum amoris; præcepta enim positiva secundum omnes non obligant pro semper, ergo inhonestas odii non est negatio amoris, sed ipsa positiva entitas odii.

V.  
Alia est difformitas ad rationem in odio habenda Deum, alia in cum non amando.

Dices secundò: licet quidem absolute, & in sensu diviso volitionis odii, non teneatur quis elicere actum amoris Dei, ex suppositione tamen quod velit circa Deum versari, tenetur elicere actum amoris. Contrâ: non enim habet quis actus hujusmodi pravios, quibus in actu signato prius versari velit circa hoc vel illud objectum, ita ut amor, odium, & alii actus positivi sint fo-

VI.  
Non operantur plerumque homines per actus reflexos, & in actu signato, sed in actu exercito.

lum

lum actus imperati; licet enim id aliquando possit contingere, plerumque tamen homines in actu tantum exercito se determinant, & primus actus qui elicitur, est odium; tunc ergo, si aliunde non urgeat præceptum amoris, sicut frequenter non urget, nulla est peculiaris obligatio amoris: cum enim nihil aliud in actu primo præcedat actum secundum præter ipsam potentiam eliciendi actum amoris vel odii, hinc præcisè nulla oritur obligatio, ut diximus. Ulterius cum in hoc casu non alio actu versari velit circa Deum, quam per ipsum odium, non potest eum amare, ergo ex suppositione versandi circa Deum non oritur obligatio amoris.

Quando non negat præceptum amoris, non est obligatio amoris eliciendi.

VII. Vterius ostenditur odium Dei per suam entitatem intrinsecam esse malum.

Dices tertio: non solum est obligatio positiva amandi, sed est negativa non odio habendi, ratione cuius odium est malum. Contra: hæc negatio odii est bona moraliter, ergo odium illam tollens, vel hoc titulo est per suam positivam entitatem malum. Tandem nulla est implicatio ut Deus alicui paret concursum universalem tantum ad actum malum, odium v. g. & illius negationem (quod de facto putat Molina & alii nonnulli contingere in demonibus) quo in casu actus odii esset liberè elicitus, & malus moraliter, cum tamen nulla in illo foret obligatio eliciendi actum amoris, cum tunc eum elicere non posset, ergo præcisè actus odii esset malus quia tollit vel impedit negationem sui liberam, & consequenter formaliter ratione positivæ entitatis.

VIII. Privatio rectitudinis privativa non furandi est entitas furti.

Dices quarto: rectitudinem illam, cuius privatio constituit malitiam formalem peccati commissionis, non esse perfectionem positivam sed negativam, non violationem scilicet legis. Contra: hoc probare videtur malitiam peccati commissionis consistere in positivo, cum privativum formaliter tollatur per oppositum positivum, ergo privatio rectitudinis privativæ, non furandi exempli gratiâ, non blasphemandi, &c. est formaliter ipsa entitas positiva furti & blasphemie &c. Negant consequentiam, eamque formaliter consistere dicunt in aliâ negatione, nempe in negatione negationis hujus rectitudinis. Sed contra primo: negatio enim negationis est ipsa forma positiva ei opposita, negatio siquidem negationis caloris aut frigoris est ipse calor aut frigus: sicut enim negatio formæ positivæ est ipsa illius carentia, ita negatio carentiæ est forma positiva, & omnino gratis poneretur aliud. Contra secundò: si negatio hujus negationis sit distincta à formâ positivâ sive non, idè negatio hæc est mala, quia tollit illam perfectionem negativam, sed non minus illam tollit forma positiva, furtum v. g. ergo furtum non minus erit malum, quam illa negatio.

Negatio negationis semper est quid positivum.

Forma positiva aquæ est mala, atque hæc negatio.

SECTIO SECUNDA.

Præcluditur alia via defendendi malitiam peccati commissionis consistere in privativo.

I. Malitia peccati commissionis non est privatio rectitudinis debite inesse actui.

MALITIA itaque peccati non est privatio rectitudinis inesse debite subjecto: quòd verò nec sit privatio rectitudinis debite inesse actui, quæ erat secunda pars impugnationis supra positæ, probatur primo: ipse enim actus positivus est per se & suam entitatem malus moraliter, & difformis rationi, ergo non per privationem ali-

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

cujus rectitudinis, sed per se. Secundò quia nulla rectitudo vel debet, vel potest inesse actui malo, odio Dei exempli gratiâ; nec enim odium magis potest esse amor, quam equus leo, ergo malitia illius moralis, seu libera non in ulla privatione, sed in ipsâ positivâ actus entitate consistit.

Dices, actum quidem odii secundum suam rationem specificam, non posse esse amorem, posse tamen secundum genericam, actus namque positivus versans circa Deum indifferens est pro illo priori, ut vel ad amorem contrahatur, vel ad odium. Contra primo: hæc enim responsio ut existimo planè recidit in illam jam impugnatam, de rectitudine debita inesse subjecto, non actui; nihil enim est pro illo priori præter potentiam eliciendi vel hunc actum vel illum, amorem scilicet vel odium; gradus enim genericus, cum realiter identificetur cum specifico, non est realiter & specificè contrahibilis, nunc ab unâ specie nunc ab aliâ, sed quæ identificatur cum unâ specie, semper cum illâ identificatur; nec ratio qualitatis, spiritualitatis, aut vitalitatis, quæ est in odio, potuisset esse in amore, sed solum erat pro aliquo priori potestas in voluntate, loco hujus qualitatis, spiritualitatis, & vitalitatis identificatæ cum odio, eliciendi aliam identificatam cum amore, nec alio modo sunt rationes genericæ indifferentes respectu specierum, vel specificæ respectu individuorum, nisi tantum per intellectum; nec enim dantur, aut dari possunt à parte rei, vivens, animal, homo, & alia hujusmodi rationes, quæ sint quasi primò capientis, & aptæ ut realiter vel ad hanc speciem rapiantur, vel ad aliam. Quare realiter & Physicè loquendo ratio generica non potest à parte rei esse capax rectitudinis, ubi ratio specifica est illius rectitudinis à parte rei incapax, quidquid sit per intellectum.

II. Dices: actus adit potuisset esse amor secundum rationem genericam.

Contra: ratio generica & specificæ realiter identificantur, sic non potest una esse indifferens, altera determinata.

Inter prædicata metaphysica dicitur nequit huiusmodi indifferencia realis.

Contra secundò: quod repugnat ratione differentie specificæ, repugnat simpliciter, licet quantum ad rationem genericam præcisè non sit incapax: sic igni repugnat frigidificare, aquæ calefacere, lapidi ascendere, bruto ratiocinari, quamvis nec ratione substantiæ, nec corporis, nec viventis aut animalis, hæc iis repugnent, ergo actui odii simpliciter repugnat rectitudo, vel amoris, vel alia quæcumque, quamvis præcisè in ratione genericâ nulla appareat repugnantia.

III. Simpliciter repugnat id, quod repugnat ob rationem specificam.

Dices, Aristotelem quintò Metaphysicorum cap. 22. asserere talpam esse cæcam ratione generis, ergo debebat ex ratione animalis videre. Respondetur non loqui illic Aristotelem de privatione propriè dictâ, cum & plantam ibidem dicat esse privatam oculis: & universim illa privari re aliqua dicuntur, quæ eam non habent: sic invisibile dicit Aristoteles esse privationem, licet procul dubio in pluribus rebus, quæ oculis cerni nequeunt, invisibilitas sit pura negatio. Ad illud ergo quod dicit de talpâ, Respondetur non velle ipsum talpam ratione animalis, seu generis in eâ inclusi petere potentiam visivam, hoc enim implicat; nec ob rationem aliquam animalis, reipsâ à differentiis abstractam, & exigentem visionem, nulla quippe est huiusmodi ratio; sed solum vult Philosophus, cum reliqua animalia habeant potentiam visivam, nihil apparere in ratione animalis, per intellectum præcisâ, quo minus etiam talpa habere illam possit. Non ergo loquitur de exigentiâ strictè dictâ (alio etenim modo ibidem talpam cæcam esse dicit, alio hominem) sed solum de potentiâ remotâ, quæ generi, id est majori parti individuorum sub genere animalis constitutorum competere potest.

IV. Quo sensu dicit Aristoteles talpam esse cæcam ratione generis.

Alio modo dicit Aristoteles talpam esse cæcam, alio modo hominem.